

Szkolnictwo wyższe we Włoszech

Z pracą na pełnym etacie jest nie do pogodzenia żadna inna działalność zawodowa lub doradcza, żadne płatne stanowisko ani żadna działalność handlowa lub przemysłowa.

Ryszard Mosakowski

Włochy są krajem-założycielem NATO oraz Wspólnot Europejskich (EEC). Wraz z 11 innymi krajami UE weszły do Europejskiej Unii Monetarnej w 1999 r. Obecnie zajmują obszar o powierzchni 301 230 km², a ludność, oszacowana w lipcu 2001 r., wynosiła 57 679 828 osób. Włochy posiadają zróżnicowaną gospodarkę przemysłową i dzielą się wyraźnie na uprzemysłowioną północ, w której dominują firmy prywatne, oraz mniej gospodarczo rozwinięte rolnicze południe. PKB, według paritetu siły nabywczej, wyniósł w 2000 r. 1273 mld USD, a na osobę – 22 100 USD. Najstarszą wyższą uczelnią we Włoszech jest Uniwersytet w Bolonii, który obchodził niedawno 900-lecie swojego istnienia. Precyzyjną datę jego powstania trudno ustalić, najczęściej podaje się rok 1088.

STRUKTURA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

System szkolnictwa wyższego we Włoszech można podzielić na sektor uniwersytecki oraz nieuniwersytecki. W skład sektora uniwersyteckiego wchodzi aktualnie 77 szkół wyższych, w tym: 51 uniwersytetów, 3 państwowe instytuty politechniczne, 13 uniwersytetów prywatnych, 5 państwowych

Fot. Stefan Ciechan

Rzym – Forum Romanum

instytutów uniwersyteckich, 2 uniwersytety dla obcokrajowców (Perugia i Siena) oraz 3 szkoły wyższe. Sektor nieuniwersytecki obejmuje instytucje szkolnictwa wyższego oferujące edukację zarówno w formie krótkich studiów pomaturalnych, jak i studia techniczne trwające maksymalnie do 4 semestrów. W przeciwieństwie do innych krajów, w skład tego sektora wchodzi również uczelnie prowadzące studia artystyczne i muzyczne (akademie sztuk i konserwatoria muzyczne), a ponadto szkoły nauk religijnych, wojskowe i policyjne. Nie istnieją uczelnie oferujące krótkie zawodowe kursy szkoleniowe po ukończeniu szkoły średniej. Kursy takie organizuje administracja regionalna i lokalna. Edukację techniczną i szkolenie prowadzą stowarzyszenia lub nawet konsorcja składające się z pojedynczych szkół średnich, organizacji szkolenia zawodowego, uniwersytetów, przedsiębiorstw lub stowarzyszeń przedsiębiorstw.

ZARZĄDZANIE W UNIWERSYTETACH

Najwyższym jednoosobowym ciałem zarządzającym w uniwersytecie jest rektor, a ciałami kolegialnymi – senat akademicki i rada zarządzająca. Rektor przewodniczy obydwu ciałom, nadzoruje funkcjonowanie jednostek organizacyjnych, w tym jednostek usługowych, odpowiada za dyscyplinę, podpisuje porozumienia zewnętrzne o współpracy oraz planuje działalność dydaktyczną i naukową. Jest wybierany spośród profesorów zwyczajnych (professori ordinari) i nadzwyczajnych (professori straordinari). Statut uniwersytetu określa skład ciała dokonującego wyboru rektora oraz czas trwania jego kadencji. Senat akademicki składa się z rektora oraz przedstawicieli społeczności akademickiej wybranych zgodnie z zasadami zawartymi w statucie. Senat posiada uprawnienia w zakresie planowania, koordynacji i nadzoru. Opracowuje ogólne zalecenia, kierunki rozwoju uczelni, zatwierdza przepisy wewnętrzne i koordynuje działalność dydaktyczną. W skład rady zarządzającej

wchodzą rektor, dyrektor administracyjny oraz inni przedstawiciele społeczności akademickiej i świata biznesu, zgodnie z przepisami statutu uniwersytetu.

Zgodnie z ustawą z 1980 r., jednostkami wewnętrznymi uniwersytetu są departamenty obejmujące jedną lub kilka dziedzin badawczych o porównywalnych celach i metodach oraz nauczanych przedmiotach, mogące obejmować kilka wydziałów lub kierunków studiów. Departamenty koordynują działalność badawczą, przy poszanowaniu niezależności poszczególnych badaczy. Są to jednostki samorządne, decydujące o swojej strukturze organizacyjnej i posiadające autonomię finansową. Głównymi ciałami zarządzającymi i kierującymi na tym poziomie są: rada departamentu, dyrektor i zarząd departamentu.

Rada departamentu, której przewodniczy dyrektor departamentu, składa się z profesorów (posiadających tenure i bez), pracowników badawczych, przedstawicieli pracowników nie będących nauczycielami akademickimi i doktorantów. W jej skład mogą wchodzić także przedstawiciele studentów. Do kompetencji rady departamentu należą: wyrażanie opinii na temat swojej jednostki; znoszenie lub modyfikacja dyscyplin naukowych, za które jest odpowiedzialna; przyjmowanie rezolucji dotyczących pracowników akademickich i ekspertów, którym przydzielane są dodatkowe zadania. Rada podejmuje także decyzje na temat wykorzystania środków przyznanych departamentowi na działalność badawczą i zatwierdza budżet departamentu. Dyrektora departamentu wybierają na okres 3 lat profesorowie zwyczajni, nadzwyczajni i stowarzyszeni oraz pracownicy badawczy spośród profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych. Dyrektor reprezentuje departament, odpowiada za stosunki ze zgromadzeniami akademickimi, przewodniczy radzie departamentu, przygotowuje wnioski o fundusze oraz przedstawia propozycje rocznych planów badawczych. Zarząd departamentu wspomaga dyrektora i wyznacza obowiązki dydaktyczne na studiach doktorskich. W jego skład wchodzi: dyrektor, 3 profesorów zwyczajnych, 3 profesorów stowarzyszonych i 2 pracowników badawczych.

Z organizacyjnego punktu widzenia, a także naukowego i dydaktycznego, podstawową jednostką organizacyjną uniwersytetu jest wydział. Obejmuje on jeden lub kilka kierunków studiów o podobnym podłożu kulturowym i metodologicznym. Podejmując studia na danym kierunku kształcenia student spędza całą swoją karierę akademicką w uniwersytecie na jednym wydziale. Ciałami zarządzającymi na wydziale są rada wydziału i prezydent wydziału (preside di facolt?). W skład rady wydziału wchodzi wszyscy profesorowie zatrudnieni na stałe i przedstawiciele pracowników badawczych. W posiedzeniach rady wydziału mogą uczestniczyć także studenci z prawem zabierania głosu i składania propozycji w sprawach dla nich ważnych, ale bez prawa głosowania. Rada planuje i koordynuje działalność dydaktyczną oraz wysuwa propozycje na temat zmian w planach nauczania.

Prezydent wydziału jest wybierany na 3 lata spośród zatrudnionych na pełnym etacie profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych, a w skład ciała wybierającego wchodzi także profesorowie stowarzyszeni pracujący na wydziale. Prezydent odpowiada za bieżące zarządzanie wydziałem, przewodniczy radzie wydziału oraz nadzoruje relacje pomiędzy wydziałem a władzami centralnymi uniwersytetu. Gdy wydział prowadzi więcej niż jeden kierunek studiów, powołuje się rady kierunków studiów. W skład takiej rady wchodzi wszyscy zatrudnieni na stałe profesorowie nauczający na danym kierunku studiów oraz przedstawiciele pracowników badawczych, techniczno-administracyjnych i studentów. Rada koordynuje działalność dydaktyczną i zatwierdza programy studiów.

STUDIA

Struktura studiów w uczelniach włoskich znajduje się na etapie głębokich zmian. Dotychczas prowadzone studia uniwersyteckie obejmują 3 poziomy kształcenia prowadzące do uzyskania odpowiednio: dyplomu uniwersyteckiego (diploma di universitario), stopnia akademickiego (diploma di laurea) oraz na trzecim poziomie kształcenia – dyplomu specjalisty (diploma di specialista) i doktoratu (dottorato di ricerca). Studia na pierwszym poziomie trwają minimum 2 lata, ale nie więcej niż 3. Są one prowadzone także w specjalnych szkołach kształcenia zawodowego. Studia na stopień akademicki, zależnie od kierunku, trwają 4-6 lat. Dyplom specjalisty można uzyskać po ukończeniu co najmniej 2-letnich studiów podyplomowych. Studenci, którzy rozpoczęli studia przed reformą, studiuje na poprzednich zasadach.

Ustawa z listopada 1999 r. dokonała głębokiej reformy struktury studiów, wprowadzając jednocześnie system punktowy oparty na ECTS (European Credit Transfer System). Jeden punkt kredytowy, zależnie od dziedziny studiów, oznacza 25-30 godz. pracy studenta, łącznie z jego pracą własną. Średnia roczna ilość pracy studenta studiów stacjonarnych w uniwersytecie odpowiada 60 punktom. Punkty mogą być gromadzone i przenoszone przy zmianie kierunku studiów lub uczelni. Uznanie zdobytych przez studenta punktów kredytowych w innej uczelni jest przedmiotem zatwierdzenia przez uniwersytet przyjmujący.

niesiono dyplom uniwersytecki oraz stopień laurea, uzyskiwany zgodnie ze starymi zasadami, wprowadzając nową strukturę studiów składającą się z 3 cykli kształcenia. Pierwszy cykl, trwający 3 lata i wymagający zdobycia 180 punktów, kończy się uzyskaniem stopnia akademickiego laurea (L). Drugi cykl, trwający 2 lata (120 punktów), kończy się uzyskaniem stopnia specjalizacji laurea specialistica (LS). Aby dostać się na studia prowadzące do LS, studenci muszą posiadać stopień L lub inne równoważne kwalifikacje akademickie uzyskane za granicą i oficjalnie uznane przez włoski system edukacyjny.

Na każdym kierunku studiów, zarówno w pierwszym, jak i drugim cyklu kształcenia, ustalono 6 grup przedmiotów, a mianowicie: przedmioty podstawowe, przedmioty typowe w danej dziedzinie studiów, podobne lub uzupełniające daną dziedzinę studiów, wybierane przez studentów, przedmioty związane z pracą dyplomową oraz inne przedmioty, jak: języki obce, informatyka i telematyka czy też przedmioty ułatwiające wejście na rynek pracy. Każdej grupie przedmiotów przypisano minimalną liczbę punktów kredytowych, której łączna wartość stanowi 66 proc. maksymalnej liczby punktów wymaganych do uzyskania stopnia akademickiego. Pozostałe punkty kredytowe (34 proc.) pozostawiono do zagospodarowania ciałom akademickim zajmującym się opracowaniem szczegółowych programów.

Do trzeciego cyklu edukacji uniwersyteckiej należą studia doktorskie, trwające obecnie 3-4 lata, kończące się uzyskaniem doktoratu (dottorato di ricerca, DR). Zgodnie z nowymi zasadami, rekrutacja na studia doktorskie (corso di dottorato) odbywa się przez konkurs, do którego dostęp mają posiadacze stopnia LS lub równoważnej kwalifikacji akademickiej, uzyskanej za granicą i uznanej przez dany uniwersytet w ramach obowiązujących porozumień międzynarodowych.

W związku z reformą struktury studiów zniesione zostaną szkoły specjalizacyjne prowadzące studia 2-letnie, kończące się dyplomem specjalizacji. Pozostaną tylko szkoły powołane zgodnie ze szczególnymi przepisami lub dyrektywami UE. Uznano bowiem, że kształcenie specjalistyczne zapewniają studia na drugi stopień akademicki LS. Ponadto uniwersytety mogą uruchomić naukowe kursy specjalizacyjne lub stałe bądź okresowe kursy szkoleniowe. Dostęp do kursów wymaga posiadania stopnia L lub LS. Na zakończenie naukowych kursów specjalizacyjnych, wymagających zgromadzenia co najmniej 60 punktów, uzyskuje się dyplom specjalizacji

master universitari pierwszego lub drugiego stopnia (pierwszego stopnia dla posiadaczy laurea, a drugiego stopnia – dla posiadaczy laurea specialistica).

Nowe programy studiów wprowadzono w roku akademickim 2001/02, przy czym kilku uczelniom udzielono pozwolenia na uruchomienie nowych programów studiów już w roku akademickim 2000/01.

PRACOWNICY AKADEMICKI

W systemie szkolnictwa uniwersyteckiego Włoch można wyróżnić 5 kategorii pracowników akademickich: profesorowie pierwszego poziomu (professori di prima fascia) lub inaczej profesorowie zwyczajni (professori ordinari), profesorowie drugiego poziomu (professori di seconda fascia) lub profesorowie stowarzyszeni (professori associati), pracownicy badawczy (profesorowie badawczy), profesorowie kontraktowi oraz lektorzy języków obcych (lettori). Ponadto zatrudnia się wykładowców zagranicznych w ramach bilateralnych porozumień pomiędzy uczelniami, zwłaszcza w

Fot.

Stefan

Ciechan

Florence – Ponte Vecchio

dziedzinie języków obcych i literatury. Pierwsze trzy kategorie pracowników akademickich posiadają tenure.

Profesorowie zwyczajni posiadają obowiązki dydaktyczne, badawcze i administracyjne oraz kierują jednostkami organizacyjnymi uniwersytetu. Tylko przedstawiciele tej kategorii profesorów mogą pełnić funkcję rektora. Profesorowie stowarzyszeni mają podobne obowiązki jak zwyczajni, ale mniejsze uprawnienia w zakresie kierowania jednostkami.

Głównym zadaniem pracowników badawczych jest prowadzenie badań naukowych, a ponadto współpraca w realizacji zadań dydaktycznych. Ta grupa pracowników badawczych, na mocy ustawy z 1980 r., zastąpiła profesorów asystentów (assistenti). Ustawa ograniczyła im roczną liczbę godzin związaną z obowiązkami dydaktycznymi, aby mogli poświęcić się własnemu rozwojowi naukowemu. Jednak sami pracownicy badawczy z czasem prosili o większe obciążenie dydaktyczne i obecnie z tego punktu widzenia są oni na tym samym poziomie jak profesorowie. Mają jednak wciąż pewne ograniczenia w zakresie możliwości kierowania zespołami.

Profesorowie kontraktowi są osobami spoza uniwersytetu, a niekiedy również z zagranicy, zatrudnianymi na rok (z możliwością przedłużania kontraktu, nie dłużej niż do 6 lat) do prowadzenia specjalnych wykładów. Są to naukowcy i eksperci wybrani według specjalnych procedur, posiadający status tymczasowych pracowników akademickich.

Lektorzy języków obcych zatrudniani są na podstawie prawa cywilnego. Wymaga się od nich posiadania stopnia laurea lub równoważnego stopnia akademickiego.

REKRUTACJA NA STANOWISKA AKADEMICKIE

Na podstawie przepisów z 1998 r., które wprowadziły zdecentralizowane procedury rekrutacji, na stanowiska akademickie powołuje się w drodze konkursu. Wybór kandydatów odbywa się na podstawie oceny ich stopni akademickich i publikacji. W przypadku profesorów stowarzyszonych konkurs składa się z oceny stopni i dorobku naukowego, a w przypadku pracowników badawczych – z dwóch pisemnych egzaminów i testu ustnego. Rada egzaminacyjna oceniająca profesorów zwyczajnych i stowarzyszonych składa się z 5 członków, z których 4 musi pochodzić z zainteresowanego uniwersytetu, a 1 z zewnątrz. Zewnętrzny członek rady egzaminacyjnej jest

wybrany przez krajową społeczność naukową. Rada egzaminacyjna oceniająca pracowników badawczych składa się z 3 wybranych członków: 1 z zainteresowanego uniwersytetu i 2 zewnętrznych. Procedura konkursowa musi się zakończyć w ciągu 6 miesięcy wytypowaniem zwycięzcy na stanowisko pracownika badawczego oraz po 2 kandydatów na stanowiska profesora zwyczajnego i profesora stowarzyszonego (3 w fazie przejściowej). Wydział zainteresowany wynikami konkursu może zatrudnić jednego z nich na stałe stanowisko. Istnieje także nadzwyczajna procedura, przewidziana w ustawie z 1997 r., powołania na stanowiska profesorskie wybitnych naukowców (włoskich lub zagranicznych) z pominięciem konkursu.

Osoby powołane na stanowisko profesora pierwszego poziomu uzyskują początkowo, na okres 3 lat, tytuł profesora nadzwyczajnego. Po upływie tego okresu muszą przejść ocenę w celu zatwierdzenia. To samo dotyczy profesorów stowarzyszonych. Po upływie 3 lat oceniana jest także działalność naukowa i dydaktyczna pracowników badawczych.

STATUS ZAWODOWY I WARUNKI PRACY

Pracownicy akademicy z tenure mają status urzędników państwowych. Status prawny profesorów i profesorów badawczych określa dekret prezydencki z 1980 r. Profesorowie mają zapewnioną wolność nauczania i prowadzenia badań, ale muszą być obecni w uniwersytecie przez 250 godz. w roku. Profesorowie badawczy prowadzą badania i pomocnicze zajęcia dydaktyczne do wykładanego przedmiotu. Ta działalność dydaktyczna nie może być prowadzona w mniejszym wymiarze niż 250 godz. w roku. Sporo nieporozumień wynika niekiedy z interpretacji pojęcia „obowiązki dydaktyczne”. Obejmuje ono bowiem m.in.: organizację i przygotowanie wykładów, egzaminy, ukierunkowanie studentów oraz inne prace akademickie, z wyjątkiem działalności badawczej.

Profesorowie mogą być powołani maksymalnie na okres 2 lat akademickich, w czasie jednej dekady, do kierowania instytutami lub laboratoriami Krajowej Rady Badawczej (CNR) lub innymi instytutami bądź organizacjami badawczymi o charakterze krajowym lub międzynarodowym. Profesorowie i pracownicy badawczy mogą być zatrudnieni na pełnym etacie lub jego części. Z pracą na pełnym etacie jest nie do pogodzenia żadna inna działalność zawodowa lub doradcza, żadne płatne stanowisko ani żadna działalność handlowa lub przemysłowa. Osoba zatrudniona na części etatu nie może pełnić funkcji rektora, prezydenta wydziału, pochodzącego z wyboru członka rady dyrektorów, a także dyrektora departamentu, kierownika czy dyrektora studiów doktorskich.

W roku 1999 r. na niepełnym etacie było zatrudnionych 8,2 proc. profesorów zwyczajnych, 7 proc. stowarzyszonych i 7,2 proc. pracowników badawczych. Profesorowie i pracownicy badawczy mają prawo do urlopu wypoczynkowego, urlopu nadzwyczajnego, a także urlopu do celów badawczych. Okresy urlopowe zaliczane są do rozwoju kariery zawodowej i stażu emerytalnego, a także do określenia wysokości emerytury.

Profesorowie zwyczajni tracą tenure po osiągnięciu 70 lat. Mogą jednak dalej pracować do 75. roku życia, mając zmniejszone obciążenie dydaktyczne, ale nie wolno im pełnić żadnego stanowiska. Wiek emerytalny profesorów stowarzyszonych i pracowników badawczych wynosi 65 lat.

W roku akademickim 1999/2000 w uniwersytetach pracowało 50 501 pracowników akademickich z tenure, w tym 12 913 profesorów zwyczajnych, 18 032 profesorów stowarzyszonych oraz 19 556 pracowników badawczych. W roku akademickim 1998/99 pozostali nauczyciele akademicy stanowili liczbę 17 116 osób.

PŁACE

Płaca miesięczna pracowników akademickich posiadających tenure składa się z płacy podstawowej, dodatku uzupełniającego oraz dodatku za zatrudnienie na pełnym etacie, którego posiadanie wyklucza, z pewnymi wyjątkami, podejmowanie pracy na zewnątrz uniwersytetu. Tylko dwa pierwsze elementy są brane pod uwagę przy określaniu wysokości emerytury. Płaca podstawowa profesora zwyczajnego jest określana na podstawie płacy dyrektora generalnego kategorii A w administracji państwowej (np. płacy ambasadorów). Ci pracownicy akademicy, którzy wybrali pełne zatrudnienie w uniwersytecie, mają prawo do dodatku w wysokości 40 proc. płacy. Płaca na stanowisku profesora zwyczajnego i profesora stowarzyszonego jest podzielona na 8 stopni, przy czym przejście na kolejny stopień wiąże się z podwyżką w wysokości 8 proc. Przechodzenie o stopień wyżej na skali płac odbywa się automatycznie po upływie 2 lat pracy. Wynagrodzenie profesora stowarzyszonego stanowi średnio 74 proc. płacy profesora zwyczajnego, a pracownika badawczego – 70 proc. wynagrodzenia profesora stowarzyszonego. Według danych z 1999 r., średnie wynagrodzenie miesięczne brutto profesora zwyczajnego, który wybrał pracę na pełnym etacie, wynosiło 7548 euro, profesora stowarzyszonego – 5558 euro, a pracownika badawczego – 3893 euro. Pracownicy techniczni i administracyjni mają skalę płac składającą się z 11 stopni, plus stopień „inspektora”. Płaca początkowa brutto (trzeba odjąć ok. 35 proc., aby uzyskać płacę netto) wynosiła 1550 euro. Taki poziom płacy posiada jednak niewielu pracowników, płace większości znajdują się na piątym stopniu skali – 2153 euro. W tej grupie pracowników najwyższe zarobki ma kadra menedżerska, dla której najwyższe wynagrodzenie miesięczne wynosi 6601 euro. Taka płaca w skali całego systemu szkolnictwa wyższego dotyczyła tylko 184 osób.

CIAŁA POŚREDNIE, DORADCZE I KONSULTACYJNE

Za szkolnictwo wyższe odpowiedzialne jest Ministerstwo Uniwersytetów i Badań Naukowo-Technicznych (MURST). W realizacji swoich zadań minister jest wspierany przez szereg rad konsultacyjnych.

Krajowa Rada Uniwersytecka (CUN) formułuje opinie i propozycje na temat spraw będących przedmiotem ogólnego zainteresowania uniwersytetów, zwłaszcza w zakresie planowania ich rozwoju, zatwierdzania przepisów dotyczących edukacji, powoływania profesorów i pracowników badawczych. W skład CUN wchodzi po 3 przedstawicieli każdego nauczanego (szerokiego) obszaru naukowego, w łącznej liczbie nie przekraczającej 15 osób, 8 przedstawicieli studentów, 4 przedstawicieli pracowników technicznych i administracyjnych i 3 przedstawicieli Stałej Konferencji Rektorów Uniwersytetów Włoskich (CRUI). Wszyscy członkowie CUN są wybierani na 4-letnią kadencję i nie mogą być powtórnie wybrani na bezpośrednio następującą kadencję.

Stała Konferencja Rektorów Uniwersytetów Włoskich (CRUI) wyraża opinie na temat projektów rozporządzeń ministra (dekretów) dotyczących celów systemu uniwersyteckiego i alokacji środków finansowych ustalonej w planach 3-letnich. Odgrywa także ważną rolę w przedkładaniu propozycji rozwiązań prawnych, mających na celu optymalizację przepisów administracyjnych, dydaktycznych i naukowych. CRUI, mimo że nie ma żadnego umocowania prawnego w ustawodawstwie o szkolnictwie wyższym, należy do bardzo wpływowych ciał w procesie zarządzania systemem szkolnictwa wyższego.

Komisja Ekspertów ds. Kształcenia Uniwersyteckiego Nauczycieli (Commissione di esperti per il coordinamento tra l'istruzione universitaria e gli altri gradi di istruzione) posiada funkcję konsultacyjną, zwłaszcza w odniesieniu do kształcenia w uniwersytetach nauczycieli szkół wszystkich typów. W jej skład wchodzi 3 członków powołanych przez Krajową Radę Edukacji Publicznej, 3 powołanych przez CUN, 3 powołanych przez Consiglio Nazionale dell'Economia e del Lavoro (CNEL) reprezentującą pracodawców i pracowników, 1 przedstawiciel

IRRSAE, 3 ekspertów powołanych przez ministra edukacji publicznej oraz 3 mianowanych przez ministra uniwersytetów i badań naukowo-technicznych.

Krajowa Rada Studentów Uniwersytetów (CNSU), składająca się z 28 członków, jest nowym ciałem w systemie uniwersyteckim. Pełni rolę konsultacyjną, a także ma prawo składać propozycje dotyczące projektów ustaw i innych aktów prawnych (odnoszących się do uniwersytetów) oraz rozporządzeń w zakresie ustalenia ogólnych kryteriów przestrzegania przepisów dydaktycznych.

Na mocy rozporządzenia ministra z 4 kwietnia 2000 r. powołano Krajowy Komitet ds. Oceny Systemu Uniwersyteckiego. Jest to niezależne ciało współpracujące z ministerstwem i uniwersytetami.

Dr Ryszard Mosakowski jest adiunktem Politechniki Gdańskiej i wiceprzewodniczącym Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” oraz członkiem Rady Europejskiej Education International.

Jest to ostatnia część cyklu Szkolnictwo wyższe w krajach Unii Europejskiej, który gościł na naszych łamach od kwietnia 2001 r. Autorowi dziękujemy, a Czytelnikom polecamy wydaną przez Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej książkę, która gromadzi całość tego cyklu. Omówienie tej książki znaleźć można w numerze 9-10/2002 „Forum Akademickiego”.